

בש"פ 6103/20 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6103/20

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטות בית המשפט המחוזי מרכז-לוד במ"ת
62507-06-20 מיום 2.7.2020 (השופט ע' דרויאן-
גמליאל), מיום 14.7.2020 ומיום 28.7.2020
(השופט ח' טרסי) ומיום 24.8.2020 (השופט ע' קובו)

תאריך הישיבה: כ' באלול התש"ף (9.9.2020)

בשם העורר: עו"ד יעקב שקלאר

בשם המשיבה: עו"ד ורד חלאווה; עו"ד שרית משגב

החלטה

לפני ערר על החלטות בית המשפט המחוזי מרכז-לוד במ"ת 62507-06-20 מיום 2.7.2020 (השופט ע' דרויאן-גמליאל), מיום 14.7.2020 ומיום 28.7.2020 (השופט ח' טרסי) ומיום 24.8.2020 (השופט ע' קובו) במסגרתהורה

בית המשפט על מעצרו של העורר מאחורי סורג ובריה עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

הרקע לערר

1. ביום 25.6.2020 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו התעללות בקטינים, מעשה מגונה בקטין שהוא בן משפחה, הדחת קטין לסמים מסוכנים (ריבוי מקרים) ותקיפה הגורמת חבלה של ממש כלפי בן זוג (ריבוי עבירות). על פי עובדות כתב האישום, בין השנים 2012-2018 נהג העורר באלימות מילולית, גופנית ונפשית בזוגתו לשעבר (ד'), בבתה הבכורה (א') ובשני ילדיהם המשותפים הקטינים (ב' ו-ג') עת גרו יחד בדירתם שבלוד.

2. באישום הראשון מתוארת מסכת התעללות בבני ביתו של העורר. כך למשל, סטר העורר דרך קבע לילדיו כאשר הכלבה של המשפחה הייתה עושה את צרכיה בביתם; הכה את א' ו-ב' בפניהן כאשר לא ניקו את הבית לשיעועות רצונו; השליך צלחת לעבר א' בארוחת ערב משום שלטענתו האוכל לא היה ממולח דיו; הטיח את ראשה של א' בקיר; הכריח את ג' לבצע שכיבות סמיכה כעונש; דרש מא' להעביר לו כמחצית ממשכורתה כשעבדה בגן אירועים. באישום השני מתואר כיצד החל משנת 2014 ובמשך כשנתיים, ביצע העורר מעשים מגונים בא' תוך שהדיח אותה לעישון סם מסוכן. במשך תקופת הזמן האמורה, נהג הנאשם להיפגש עם א' על גג ביתם לצורך עישון סיגריות קנאביס ושתיית יין. בשלושה ממפגשים אלו, ובסמוך לעישון ולשתייה האמורה, ביקש העורר מא' להוריד את חולצתה ומכנסיה והחל לעסות אותה בגבה, ירכיה, מפשעותיה, בטנה ושדיה. כל זאת באמתלה כי עיסויו יקל על כאבי הגב מהם סבלה א', וחרף אמירותיה כי היא אינה מעוניינת בכך. באישום השלישי מתוארת האלימות הפיזית והמילולית בה נהג העורר כלפי ד' בזמן שניסתה לגונן על ילדיה מפניו. כך למשל המערער הטיח צלחת בפניה של ד' וגרם לחתך מדמם באפה; סטר לד' בחוזקה והיכה בפניה; הטיח את ראשה בקיר סלון הבית; משך בשיערה בחוזקה וטלטל אותה. מסכת האירועים הגיעה לסיומה רק לאחר שביום 10.6.2020 היכה העורר את ב' בפניה 17 פעמים בעודו צועק עליה. לאחר מכן שלחה ב' סרטון לא', בו היא גוללה את אירועי המקרה. א', חיילת בודדה בצה"ל, הביאה זאת לידיעת מפקדיה אשר שכנעו אותה להגיש תלונה במשטרה.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים נגדו. בקשתה של המשיבה התבססה על הודעותיהן של א', ב' ו-ד' אשר מגוללות בפירוט רב את מסכת האירועים; על הסרטון של ב' מיום 10.6.2020 שנשלח לא'; על קיומן של ראיות תומכות אחרות הכוללות בין היתר הודעות בן זוגה הנוכחי של ד', הודעת מפקדיה של א' והודעת הקצינה הפסיכולוגית שלה. במסגרת הדיון שהתקיים בבקשה התנגד בא-כוח העורר לקיומן של ראיות לכאורה לביסוס האישומים. זאת תוך שטען כי האישום המייחס לעורר מעשים מגונים בא' הוא פרי דמיונה הקודח; כי ב' בדתה מלבה את שסיפרה בסרטון, שכן אין לה כל חבלה הנראית לעין כתוצאה מהכאות העורר; כי עדותו של ג' מפריכה את כל האלימות הפיזית המיוחסת לו.

ההליך בבית המשפט המחוזי

4. ביום 25.6.2020 קבע בית המשפט כי קיים ניצוץ ראייתי שיש בו די לצורך הארכת מעצר העורר עד להחלטה אחרת. בקשות שהגיש בא-כוח העורר לשחרור העורר לחלופת מעצר עוד טרם שהתקבלה החלטה סופית בבקשה למעצרו עד תום ההליכים, נדחו בהחלטות מיום 2.7.2020 ומיום 14.7.2020 לאחר שנקבע כי מעשיו הלכאוריים מלמדים על מסוכנות רבה ומקימים חשש ממשי לשיבוש הליכי המשפט אם ישוחרר לחלופה.

5. ביום 28.7.2020 קבע בית המשפט (השופט ח' טרסי) כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמת העורר במיוחס לו בכתב האישום. בתוך כך נדחו טענותיו המרכזיות לפיהן הודעותיהן של א' ו-ב' הינן "עדות כבושה" שיש לייחס להן מהימנות נמוכה. נקבע כי גרסאותיהן של א' ו-ב' מפורטות, נתמכות במסכת רחבה של חיזוקים ראייתיים אשר שוללים אפשרות לעדות כבושה ומעידות על האלימות הרבה בה פעל העורר. חיזוקים ראייתיים כאמור נמצאו בעדויותיהם של עדים רבים, ביניהן עדותה של הקצינה הפסיכולוגית של א', לפיה דיווחים ראשוניים על אלימות העורר דווחו למעלה משנה וחצי עובר להגשת התלונה, ואבחונה של א' כפוסט-טראומתית אשר מצביע על אירועי אלימות קשים ומתמשכים מילדות התומכים בתלונתה. כמו כן, נמצא כי הסרטון ששלחה ב' לא' ביום 10.6.2020, בו היא מספרת על המכות שהפליא בה העורר, נמצא אותנטי ומהימן ומחזק גם הוא את גרסאותיהן של האחיות. חיזוקים דומים המלמדים על הימשכות אירועי האלימות משך שנים רבות נלמדים מהודעת בן זוגה של א'; הודעת חברתה ומעסיקתה של א'; הודעת מפקדה של א'; הודעת בן זוגה של ב'.

6. בהתייחס לכך שהעורר הכחיש את המעשים במסגרת הודעותיו במשטרה, קבע בית המשפט כי מדובר בהודעות בעלות משקל ראייתי נמוך. ראשית דבר, חרף הודעתו של העורר, לפיה הוא כופר במיוחס לו, מרבית הזמן בחר לשמור על זכות השתיקה באופן המחזק את הראיות נגדו. יתרה מכך, במסגרת הודעתו הראשונה מיום 11.6.2020 נאמרו על ידו אמירות המחזקות את האמור בתלונות. בנוסף, נקבע לגבי ד' כי היא עושה כל שביכולתה כדי להגן על העורר, מסקנה הנלמדת מכך שהפצירה בא' ו-ב' לחזור בהן מתלונתן. על כן, להכחשות שבהודעותיה יש ליתן משקל מצומצם ביותר. מנגד, יש לתת משמעות מרכזית לדברים המחזקים שבעדות ד', לפיהם היא אישרה את הכאת ב' ביום 10.6.2002 וכן את אירוע השלכת הצלחת לעברה. ביחס לג' נקבע כי קיימת חולשה ראייתית מסוימת בעצמת הראיות לעניין הפגיעה הנטענת כלפיו, שכן ג' הכחיש בחקירתו כי היה קורבן למעשי אלימות כלשהם. יחד עם זאת אין בהודעתו כדי לפגום בעוצמתן הגבוהה של הראיות בנוגע לעבירות שבוצעו כלפי יתר ילדי המשפחה.

7. בהתחשב במכלול חומר הראיות, ותוך שנדחתה גם טענת ההתיישנות, בית המשפט המחוזי מצא אפוא כי קיימת תשתית ראייתית מקיפה המבססת לכאורה את כלל העובדות המפורטות בכל האישומים שבכתב האישום, למעט חולשה ראייתית בעניינו של ג'. עוד צוין כי בהתחשב בכך שבשלב זה נבחנת התמונה בכללותה, הרי שגם אם מתעוררים סימני שאלה מסוימים לגבי פליליותם של חלק מהאירועים המתוארים באישום הראשון (כך למשל ביחס לעונש "שכיבות הסמיכה" שניתן לג'), אין בכך כדי לפגום בשלב זה בקיומה של תשתית ראייתית לכאורית לעניין עבירת ההתעללות המיוחסת לעורר.

8. לאחר שניתנה ההחלטה בדבר קיומן של ראיות לכאורה, ציין בית המשפט כי המעשים האלימים והפוגעניים המיוחסים לעורר מקימים עילת מעצר מובהקת בגין המסוכנות הנובעת מהם, זאת לצד קיומה של חזקת מסוכנות סטטוטורית לפי סעיף 21(א)(ג)(5) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996. יחד עם זאת, לא נשללה על הסף אפשרות לאמץ חלופת מעצר, משהתקבלה העמדה העקרונית שהציג בא-כוח העורר כי מסוכנותו של העורר מצומצמת בעיקר כלפי בני משפחתו. לפיכך, הורה בית המשפט, תוך דחיית התנגדות העורר לכך, על הכנת תסקיר אשר יתייחס בין היתר למצבן של המתלוננות ויבחן האם בכוחה של חלופת המעצר שתוצע על ידי העורר ליתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת ממנו. ביום 13.8.2020 התקבל תסקיר מעצר במסגרתו לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרור העורר ממעצר. בתסקיר צוין כי להתרשמות שירות המבחן קיים סיכון משמעותי להמשך התנהלות אלימה של העורר במסגרת המשפחתית, בהתחשב בין היתר בדפוסי התנהגותו, אשר תיאר בעצמו התנהלות נוקשה ונסיגה לדפוסי אלימות, כמו גם בהינתן אופי העבירות המיוחסות לו. העורר אף ניסה ליצור קשר עם א' במטרה להבין את נסיבות הגשת התלונה על ידה. בנוסף צוין כי ד' נוקטת בגישה מגוננת כלפי העורר ותקשה לפעול להפחתת הסיכון

הנשקף ממנו כלפי הילדים ואף הסיכון הנשקף ממנו כלפיה. ד' אף הביאה את ג' ו-ב' לבקר את העורר במקום מעצרו, ותיארה כי במהלכו התנצלה ב' בפני העורר.

9. באשר לחלופה שהוצעה, בפיקוח בני זוג בעלי קשרי חברות עם העורר ומשפחתו, העריך שירות המבחן כי אלו יתקשו לזהות מצבי סיכון ולמנוע השפעה אפשרית של העורר על ילדיו. זאת בין היתר נוכח העובדה שהשניים שללו כל סיכון הנשקף מהעורר כלפי משפחתו וכן הביעו חוסר אמון מוחלט במתלוננות.

10. ביום 18.8.2020 הגיש העורר בקשה נוספת לשחרורו בערבות לחלופת מעצר, בהדגישו הן כי שירות המבחן עמד גם על דפוסים חיוביים בקשר אליו, והן כי חלופת המעצר המוצעת, המצויה במקום מרוחק ממגורי המשפחה כיום, תאיין כל מסוכנות אפשרית הנשקפת ממנו. עוד נטען כי א' גרה בדירה שכורה עם בן זוגה וכי לא נשקפת כל מסוכנות כלפיה. העורר הוסיף כי מצבו הרפואי מורכב בין היתר בשל בעיות בעמוד השדרה ובכליות, והוא לא מקבל כל מענה רפואי ראוי מצד שירות בתי הסוהר.

11. מנגד, המשיבה התנגדה לשחרור העורר לחלופת מעצר, ועמדה על מעצר עד תום ההליכים מאחורי סורג ובריוח. לטענתה מעשי העורר מצביעים על מסכת התעללות קשה ומתמשכת כלפי בני משפחתו, והיא מלמדת על מסוכנותו הרבה וכן מעלה חשש ממשי לשיבוש הליכים. התנגדות המשיבה התבססה על תסקיר שירות המבחן כפי שפורט לעיל. לדעתה עוד, שחרור העורר לחלופת מעצר עלולה להשפיע על מצב הנפשי של המתלוננות ועדותן.

12. ביום 24.8.2020 הורה בית המשפט (השופט ע' קובו) על מעצרו של העורר מאחורי סורג ובריוח עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. נימוקי ההחלטה התבססו על עילות המעצר שישודן בחזקת מסוכנות סטטוטורית לאור ריבוי עבירות ההתעללות המיוחסות לעורר, לצד התרשמות שירות המבחן מקשייו לווסת את רגשותיו ולהכיר בפגיעה במשפחתו. עוד נקבע כי קיים חשש אינהרנטי לשיבוש מהלכי משפט לפיו שחרור העורר ישפיע על עדויות המתלוננות. חשש זה מתגבר נוכח הטענה בדבר התנצלותה של ב' כלפי העורר וכן ניסיונותיו לפנות אל א'.

13. ביחס לחלופת המעצר המוצעת קיבל בית המשפט את עמדת שירות המבחן לפיה המפקחים המוצעים אינם מתאימים לתפקיד הפיקוח, בעיקר נוכח התרשמותו כי השניים יתקשו לזהות מצבי סיכון במסגרת פיקוחם, בשל עמדתם לפיה לא נשקף כל סיכון מהעורר ביחס להתנהגות אלימה כלפי ילדיו. בית המשפט אף התרשם באופן בלתי אמצעי כי אין מדובר במפקחים ראויים. על כן קבע בית המשפט כי אין לתת בעורר אמון במידה הדרושה לשם שחרורו לחלופת מעצר, וזאת בהינתן העובדה שלא נמצא שיש בחלופת המעצר שהוצעה כדי להשיג את מטרת המעצר, נוכח החשש הממשי לשיבוש הליכי משפט והשפעה על המתלוננות בטרם תמסורנה עדותן. לבסוף צוין כי יתכן שיהיה מקום לבחון מחדש את ההחלטה, לאחר שהמתלוננות ימסרו את עדותן, ככל שתוצע חלופה ראויה.

מכאן לערר שלפני.

תמצית טענות העורר

14. בפתח דבריו טען בא-כוח העורר לפגמים נרחבים בכתב האישום, שכן רבים מסעיפיו לא מלמדים על כל מעשה פלילי וכי בסעיפים רבים נוספים נעדר כל פירוט רלוונטי. כך למשל נטען כי הענישה שנקט העורר ביחס לילדיו, כגון העמדתם בפינה עם ידיים למעלה משך 10 דקות (סעיף 1 לכתב האישום), אינה עולה כדי מעשה פלילי; כי הסטירות לילדיו מהוות "סטירה חינוכית" ואינן עולות כדי תקיפה; סעיפים אחרים לכתב האישום חסרי מועדים ועל כן לא מן הנמנע כי חלה בעניינם התיישנות.

15. ביחס לאישום הראשון, ככלל טען בא-כוח העורר כי מדובר באירוע "הזוי ובדוי" ולא קיימת תלונה על אודות המתואר באישום בזמן אמת. האם ד' שוללת את המתואר בו ולכן יש לראות בכך חולשה ראייתית הנזקפת לטובת העורר. אין גם כל מקום לתת אמון בגרסת א' בהיותה "שחקנית דרמטית" ו"מפנטזת עד מוות". באופן קונקרטי באשר לנטען בכתב האישום כי ביום 10.6.2020 היכה העורר את ב' בפניה כ-17 פעמים, נטען כי מדובר באירוע אשר נופח מעבר לכל פרופורציה בכוונת מכוון מצידה של ב'. האירוע שהתרחש ביום 10.6.2020 התמצה ב"כאפה" אחת, כהגדרת העורר, שניתנה על ידו לב' משום שסירבה לנקות את המטבח והתחצפה לד'. לטענה כי העורר סטר 17 פעמים לב' אין כל בסיס ראייתי, שכן בסרטון שנשלח על ידה לא היה כל זכר לחבלות על פניה או להיזקקות לסיוע רפואי. לדידו, לא רק שאין כל ראיות מחזקות לאירוע הנטען אלא להיפך, שכן ג' מסר ביום 11.6.2020 כי "האבא לא מרביץ לב', הוא בסך הכל נתן לה סטירה". אף ד' מסרה באותו יום כי "אין אלימות במשפחה ואין אלימות כלפיה כלל". מכך נלמד כי מדובר בסטירה חינוכית ותו לא. לטענתו, לאחר ששלחה ב' את הסרטון לא', האחרונה הביעה כלפי ב' הזדהות ואמפתיה ובדחה זיכרונות ביחס לעבירות המין הנטענות רק כדי לנקום בעורר.

16. ביחס לאישום השני, אשר מייחס עבירות מין לעורר תוך הדחת א' לעישון סם מסוכן, טען בא-כוח העורר כי מדובר בסיפורי בדים ללא כל חיזוק ראייתי שיוכיח את אמיתותם. לחיזוק טענה זו, מעלה העורר טענות כלליות בדבר אופיה הבעייתי של א', אשר לטענתו משיגה את מבוקשה בשקרים ומניפולציות, ועל כן לא ניתן לתת אמון בגרסתה. כך נלמד מהסתרתה את המגורים המשותפים עם בן זוגה לאורך השנים; מהאופן שבו השיגה סטאטוס של "חייל בודד" תוך הצגת מצג שווא בפני מפקדיה; ומתדרוך בן זוגה לקראת עדותו בחקירה. יתרה מכך, עבירות המין נעשו לפי הטענה לפני כחמש שנים ללא כל דיווח של א' לגורם חיצוני והן אף נסתרו במספר עדויות מפריכות, דוגמת הודעות ד' וכן מגורמי הצבא השונים שקשורים בא', אשר לא מצאו במהלך ביקורים בבית המשפחה כל סימן לאלימות מצד העורר כלפי משפחתו ואף התרשמו לטובה מהמערכת הזוגית בינו לבין ד'. חיזוק דומה לאמור נמצא בדברי הפסיכולוגית של א', לפיה א' שבה וסיפרה כי "היא לא חושבת שאבא שלה איים באופן מפורש לפגוע בהם, אלא זו השפה שלו". כמו כן, א' בעצמה הצביעה על האופי המתון של עבירות המין הנטענות, בהבהירה במסגרת הודעותיה כי העורר לא נהנה מן המעשים וכי אינה יודעת מדוע עשה כן, כאשר בחלק מחקירותיה אף לא סיפקה כל פירוט באשר לאותן עבירות מין. הדברים אף מתחזקים נוכח חקירתה של א' ביום 19.6.2020 הנוגעת לסתירות בין עדויותיה השונות. מכל מקום, אין מדובר במעשים המקימים עילת מסוכנות כלשהי, שכן אין חולק כי לא מדובר במעשים שנעשו באלימות או באכזריות.

17. ביחס לאישום השלישי נטען כי קשה עד מאוד להתייחס לאישום זה בהיות הנטען בו כוללני, בלתי ממוקד, הן מבחינת העובדות הנטענות בו, והן מבחינת הזמן שבו התרחשו האירועים המתוארים בו. על כן, העורר הסתפק בהכחשה כללית לגבי אישום זה.

18. באשר לעילת המעצר מהיבט המסוכנות, שגה בית המשפט בהעריכו את מידת המסוכנות הנשקפת משהיית העורר בחלופת המעצר המוצעת. לטענתו, המסוכנות הנשקפת ממנו אינה מיידית וקרובה לוודאי, היות שא' גרה עם בן זוגה בדירה המרוחקת ממיקומה של חלופת המעצר; א' אינה חוששת כלל מהעורר; א' כיום בגירה ותלונותיה מתייחסות

לעבירות מין שנעשו לפני כחמש שנים. היעדר המסוכנות אף נלמד מכך שב' שלחה מכתב התנצלות על מעשיה מיום 10.6.2020 לשירות המבחן ואף התפייסה עם העורר.

19. ביחס לתסקיר המעצר בא-כוח העורר לא חסך את שבט ביקורתו כלפי שירות המבחן ומה שכינה "תסקיריזציה מוגזמת" של החלטת בית המשפט. הוא ציין כי העורר התנגד מראש לקבלת תסקיר, משום שידע כי בשל הכחשת המעשים המיוחסים לו, וממילא אי נטילת אחריות עליהם מצידו, הערכת שירות המבחן שבתסקיר לא תאיר לו פנים. ואכן כאשר צפה כן היה, ושירות המבחן המליץ שלא לשחרר אותו ממעצר בשל שכפר באשמה ולא לקח אחריות על האירועים המתוארים. שיקולים אלו אינם ענייניים ואין לשירות המבחן סמכות ורשות לשקול אותם בעת מתן המלצה לבית המשפט. לצד זאת יש ליתן את הדעת לטעות שנפלה בתסקיר, אשר זקף לחובתו שתי הרשעות בעברו, אף כי הורשע בעבר בעבירה אחת בלבד ומעולם לא ריצה עונש מאסר בשל כך. עובדה אשר יש בה כדי להקטין את מסוכנותו. כמו כן שגה שירות המבחן כשהגדיר את ד' כמתלוננת בתיק, בעוד זו אף מתפקדת כעדת הגנה וטוענת לגביו כי הוא אדם נפלא אשר דואג לה ולילדיה. המסוכנות אותה מציין שירות המבחן עומדת על כרעי תרנגולת, משום חוסר מהימנות של א'; משום התנצלותה ופיוסה של ב' עם העורר; ומשום הקושי הראייתי לגבי האישומים הנוגעים לג'. כמו כן, התייחסותו של התסקיר לחלופת המעצר הינה שגויה, שכן המדובר במפקחים אשר מכירים את העורר טוב בהרבה משירות המבחן, מוכנים לקחת על עצמם את האחריות שבפיקוח עליו ומצויים בריחוק גיאוגרפי ממיקומה של המשפחה. כמו כן לא נלקחה בחשבון העובדה שמסוכנותו של העורר נמוכה בהתייחס לציבור הרחב ועל כן גם חלופה פחות הדוקה היה בה כדי להשיג את מטרת המעצר. לבסוף טען כי גם התרשמות בית המשפט מהמפקחים המוצעים הייתה מוטעית, והתבססה על פרשנות שגויה שניתנה לצחוק שביטא אחד מהמפקחים בעת שהשיב על השאלות שנשאל בבית המשפט.

20. בנוסף טוען בא-כוח העורר כי לו משום היעדר טיפול רפואי הולם לבעיות הרפואיות של העורר, יש לשחררו. הוא סובל מבעיות רפואיות קשות דוגמת מיגרנות, מחלת כליות וחבלה קשה בעמוד השדרה. על אף שבית המשפט הורה לספק לו טיפול רפואי, הוא אינו מקבל כל טיפול כאמור אשר דרוש לו עד מאוד.

21. מנגד, בקליפת האגוז, המשיבה תומכת בהחלטות בית המשפט כשהיא מצביעה על הראיות הנוספות הקיימות בתיק החקירה התומכות בעדותן של המתלוננות. אכן, הבן הקטין ג' חש בשעת המעשים המתייחסים אליו כי אביו לא התעלל בו, וגם האם ד' נתנה גרסה מתהפכת. לעתים הכחישה את המעשים המיוחסים לעורר ולעתים לא. ברם, אין באלו כדי למוטט את גרסת המתלוננות. אין גם צורך לומר כי בכל משפחה, ישנם רגעים משמחים וישנם רגעים פחות משמחים. על כן, העובדה כי קיימות ראיות המצביעות על התנהגות הורית הולמת מצידו של העורר, אינה מוכיחה דבר. באשר לתסקיר המעצר, הרי שההיכרות של שירות המבחן עם העורר החלה לפני שהוגש כתב האישום הנוכחי נגדו, שכן לחובתו הרשעה קודמת בה ביצע שירות לתועלת הציבור והשתתף בטיפול קבוצתי בעניין ריסון אלימות וכעסים, על כן אין מקום לטענת העורר בדבר ההיכרות המוגבלת והצרה מטעם שירות המבחן שעל בסיסה הוכן התסקיר. ובאשר לשלילת החלופה, הרי שבית המשפט התרשם באופן בלתי אמצעי מהמפקחים ואין מקום לפקפק במסקנות שהסיק מכך.

דיון והכרעה -ראיות לכאורה

22. הלכה היא מקדמת דנא (ראו למשל: בש"פ 4698/20 פלוני נ' מדינת ישראל (16.8.2020) (להלן: עניין פלוני), כי:

"לצורך החלטה על קיומה של תשתית ראייתית לכאורית הקיימת כדי לבסס סיכוי סביר להרשעת נאשם במשפט, בית המשפט אינו נדרש לבחון את מהימנות העדים או את משקלן של הראיות. זאת למעט אם נגלות בחומר החקירה סתירות גלויות ומהותיות המכרסמות באופן מהותי בעוצמת התשתית הראייתית הלכאורית" (שם, פסקה 22). (וראו עוד: בש"פ 8623/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (30.12.2015); בש"פ 7923/19 אבו דיב נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (15.12.2019); בש"פ 1597/20 מדינת ישראל נ' אבו סעב, פסקה 14 (11.3.2020)).

אין בודקים אפוא בשלב המעצר האם הראיות מצביעות על הרשעת הנאשם מעבר לכל ספק סביר, אלא די בבחינת כוח ההוכחה הפוטנציאלי הטמון בחומר החקירה (בש"פ 3144/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (7.6.2020); בש"פ 6927/19 גרגאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (14.11.2019)). במסגרת זו אין די בהעלאת ספקות או תזות חלופיות אפשריות מצד ההגנה כדי להפריך הערכה ראשונית זו, אלא במקרים נדירים, בהם "חוסר המהימנות זועק מן הראיה ונוטל ממנה לחלוטין את כוחה בתור שכזאת" (בש"פ 825/98 מדינת ישראל נ' דחלה, פ"ד נב(1) 625, 629 (1998) (ההדגשות במקור)), או כאשר מדובר בפרכות מהותיות וגלויות לעין המצביעות בעצמן על כרסום ממשי בראיות (בש"פ 6817/07 מדינת ישראל נ' סיטבון, פסקה 25 (31.10.2007); בש"פ 2751/18 מדינת ישראל נ' אבו עסא, פסקה 13 (1.5.2018) (להלן: עניין אבו עסא); בש"פ 3171/13 אדיניב נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (9.5.2013)).

בענייננו, לאחר שעברתי על מלוא תיק החקירה, נחה דעתי כי עלה בידי המשיבה לצלוח את משוכת הוכחת הראיות לכאורה העומדת בדרכה וכי העורר מנגד לא הצליח לטעת ספק ניכר במתווה הראייתית שהוצג. אפרט.

23. בהודעתה של א' מיום 11.6.2020 (שעה 10:07) היא סיפרה כיצד ראתה את הסרטון ששלחה אליה אחותה ב'. סרטון זה היווה המאיץ להגשת התלונה על ידה ולפתיחת תיק החקירה במשטרה. במסגרת אותה הודעה גוללה א' את כל אשר עולל לה אביה במשך השנים. כיצד זרק עליה צלחת. כיצד כדבריה "דפק" לה את הראש בקיר. כיצד סטר לה בפנים עד אשר "צלצלו" לה האוזניים. כיצד אם היה העורר מגיע הביתה ומצפה כי סעודתו תהיה מוכנה, ואם לאו, הייתה היא זו אשר נתנה את הדין על כך בדמות קבלת מכות. כיצד אימה הייתה סופגת מכות מהעורר וכיצד העורר היה זורק עליה אוכל שלא היה ערב לחכו. כך סיפרה על הסטירות שהיה סופג אחיה הקטן, אם מצא העורר כי הכלב של המשפחה עשה את צרכיו בתוך הבית. וכך סיפרה על הסטירות שקיבלה אחותה הקטנה ב' על רקע עבודות הבית שלא ביצעה לשביעות רצון העורר. כשנתבקשה לספר על דברים אחרים שעשה בה העורר, סיפרה על המעשים המיניים שביצע בה, המפורטים אחד לאחד באישום השני.

24. בהודעתה השנייה מיום 14.6.2020 (שעה 12:45) סיפרה א' כיצד לאחר מסירת הודעתה הראשונה מיום 11.6.2020 שאלה אותה אמה על אודות המעשים המגונים שביצע בה העורר. תגובת אמה הייתה בתחילה הבעת עמדה לפיה שמא הדברים לא התרחשו באמת, אלא א' מדמינת אותם. אמה אף נתנה לה את התחושה כי היא חושבת שמעשים מסוג זה הם לגיטימיים בעיניה. רק לאחר מעשה פרצה האם בבכי וטענה כי לוי ידעה על אשר עולל לה העורר, הייתה "מעיפה אותו מהבית ולא נותנת לו להתקרב אלינו". בהודעתה הנוספת מיום 15.6.2020 (שעה 10:18) סיפרה

א' על התקרית שבה השליך העורר צלחת מלא מזון לעברה בשל כך שהמזון לא היה מספיק מלוח. היא הזיזה את ראשה ועל כן הצלחת פגעה בקיר מאחוריה. היא רק נפצעה קלות מרסיס שהועף מהצלחת. כן סיפרה על הטחת ראשה בקיר ועל כך שכאשר העורר לא היה מרוצה מתפקודה בבית, הדבר היה גורר סטירה. היא חזרה על כך שאחיה הצעיר ג' היה מקבל עונשים במסגרתם הוכרח לבצע שכיבות סמיכה וכפיפות בטן. כשנשאלה על אודות תכיפות המכות שספגה מאביה, סיפרה כי הדבר היה תלוי בנסיבות. כאשר היה רב עם משפחתו מטג'קיסטאן ידעה א' כי היא "הולכת לחטוף, לא משנה אם יש סיבה או אין". לעתים היה מכה בה בלי סיבה פעם עד פעמיים ביום במשך שלושה ימים עד שהיה נרגע. באותה הודעה חזרה א' על המעשים המגונים שביצע בה העורר בפרטי פרטים. בהודעתה מיום 16.6.2020 (שעה 11:39) היא נתבקשה להשלים פרטים על חקירותיה הקודמות והיא חזרה על האירוע בו השליך העורר צלחת על אימה. כן סיפרה על כך שאמה הייתה קרובן קבוע למעשי האלימות של העורר אשר נהג לסטור לה תכופות. ועל כך שבתדירות של פעם או פעמיים בחודש היה העורר עולה עמה לגג, מעשן איתה סמים ומשקה אותה יין אדום. באותה הודעה גם סיפרה כיצד היה נוטל חלק משכרה כמתואר באישום הראשון. בהודעתה מיום 19.6.2020 (שעה 14:46) היא חזרה על שתיית היין ועישון הסמים המשותף עם העורר החל מגיל 15.

25. בהודעתה של ב' מיום 11.6.2020 (שעה 08:21) היא סיפרה כיצד העורר נתן לה 17 "כאפות" בנוכחות אמה אשר לא התערבה בנעשה מפני פחדה ממנו. גם אז העורר לא הניח אותה לנפשה וגם אחרי שעלתה לחדרה, ציווה עליה להתייבב לפניו בשעה 23:56 בלילה. כשהטיחה ב' לפני העורר כי הרביץ לה, הלה טען כי מה שעשה לה "לא נקרא להרביץ". בעת חקירתה ציינה ב' כי "מאז שהיא זוכרת את עצמה" היא מקבלת מכות מאביה. בהודעתה מיום 15.6.2020 (שעה 13:41) חזרה על חלק מעדותה וסיפרה כיצד התנהג העורר כלפיה בילדותה. כך, כשהייתה קטנה נאלצה לעמוד בפניה עם ידיה מורמות למעלה. כן סיפרה כי הייתה מקבלת "כאפות" פעמיים עד שלוש בכל שבוע והדבר היה נראה לגיטימי בעיניה. על אחיה הקטן ג' סיפרה כי הוא אולץ לעשות "מספר מסוים של כפיפות בטן ושכיבות סמיכה". בהודעתה מיום 16.6.2020 (שעה 12:40) היא סיפרה כי המשפחה ישה לאכול אך צלחת הפיכה שאכל העורר לא מצא חן בעיניו מפאת יתר מליחות. או אז, העורר זרק את הצלחת על האם ד'. למזלה של האם, הצלחת לא פגעה בה והיא התרסקה על הרצפה. כן סיפרה באותה הזדמנות שהעורר היכה את ד' בלחייה ובהזדמנות אחרת איים שיזרוק עליה כיסא אך הדבר נמנע מפאת התערבות הבן ג'. גם במסגרת הודעה זו היא סיפרה על שכיבות הסמיכה וכפיפות הבטן שאילץ העורר את ג' לעשות.

26. תימוכין משמעוטיים להתרשמות על אמיתות תלונתה של ב' בעניין המכות שספגה מהעורר ביום 10.6.2020, נמצאים בסרטון מאותו יום. סרטון זה הסריטה ב' בעצמה באמצעות הטלפון הנייד שלה והיא שלחה אותו לאחותה הגדולה א' שלא הייתה עמה באותה העת בבית. ההתרשמות מצפייה בסרטון היא כי הוא הוכן על אתר על ידי ב' בהיותה במצוקה גדולה, בסערת רגשות וגואה בבכי. מטרת הסרטון הייתה להביע לפני אחותה את כאביה, על מנת שתושיט לה עזרה באמצעות פנייה למפקדיה בצבא. בסרטון היא מספרת שהעורר, אותו היא מכנה "פסיכופט", "הפציץ אותה במכות" ובתגובה לכל מילה שאמרה לו "נתן לה כזאת כאפה". סרטון זה נראה על פניו אותנטי ולא הוכן כדי לייצר יש מאין ראייה מפלילה נגד העורר.

27. מעבר להודעותיהן של שתי הבנות והסרטון, קיימות ראיות נוספות המצביעות על האותנטיות של הודעותיה של א' והמהוות חיזוק להן. למשל, הודעתה מיום 14.6.2020 (שעה 11:30) של מי ששימשה קצינת הפסיכולוגיה של א' בצבא. בהודעה זו סיפרה כי להתרשמותה א' סובלת מטראומה מורכבת המלמדת כי א' חוותה אירועים טראומטיים באופן חוזר ונשנה, לרוב עוד מילדותה המוקדמת. כן יש לה תסמינים פוסט-טראומטיים. מפגש עם הפסיכיאטר של היחידה גם הוליד התרשמות מהסימפטומים דלעיל ועל כך שאישיותה של א' התגבשה על רקע אירועי אלימות קשים.

28. כך קיימת הודעתו מיום 12.6.2020 (שעה 11:00) של מפקדה של א' בצבא. הוא סיפר כיצד ביום 11.6.2020 הסיע את א' ברכבו וזו סיפרה לו על הסרטון ששלחה אחותה הצעירה על ספיגת המכות מהעורר. היא נראתה לו מתוחה מאוד. כן סיפר כיצד א' שיתפה אותו בראיון האישי שקיים איתה על האלימות שחוותה מהעורר. הוא זה שהמליץ לה להגיש תלונה במשטרה נגד העורר.

29. כמו כן, בהודעותיהם של עדים רבים נוספים (הגב' י', מעסיקתה של א' בהפקת אירועים מיום 15.6.2020; מר ל', בן זוגה של א' מיום 12.6.2020; מר י', חבר של ב' מיום 13.6.2020; מפקד היחידה של א' מיום 13.6.2020; מפקדה הישיר של א' מיום 14.6.2020) פירט כל עד בתורו על מפגשיו עם א' ועל כך שחשפה במידה זו או אחרת את האלימות שספגה מהעורר.

30. בהודעתה של האם ד', מיום 11.6.2020 (שעה 14:09) היא תיארה את האירוע מיום האתמול באופן אחר לגמרי מהתיאור שנתנה ב'. לטענתה המקור לאירוע היה בסירובה של ב' לרחוץ את הכלים, אך סירוב זה עבר על מי מנוחות ולא גרר תגובה אלימה מהעורר. היא הכחישה כי העורר נוהג כלפיה באלימות או כלפי מי מילדיו. בשלב מסוים בחקירתה הפכה ד' מעדה לחשודה באי דיווח על דבר עבירה בכך שידעה כי העורר תוקף את ילדיה והיא לא דיווחה על כך למשטרה. או אז, גרסתה השתנתה קמעא ולמרות שלא תיארה את האירוע מיום 10.6.2020 כפי שתיארה אותו ב' (לפיה ספגה 17 סטירות מאביה), הודתה ד' כי העורר "נתן לה כאפה בקוקו שלה כדי שהיא תקום למטבח". כשנשאלה על המכות שהייתה סופגת א' מהעורר, היא הכחישה זאת. כן הכחישה שהעורר זרק עליה צלחת. בהודעתה מיום 14.6.2020 (שעה 18:12) נחקרה ד' על אודות ניסיונותיה לשכנע את א' לשנות את גרסתה. היא אכן אישרה את גרסת א' כי ניסתה לתת הסברים על התנהגותו של העורר כלפי א'. עם זאת, היא הכחישה שניסתה לשכנעה לפנות למשטרה לשנות את גרסתה. בהודעתה מיום 16.6.2020 (שעה 14:12) אישרה ד' כי העורר אכן זרק עליה צלחת שפגע בקיר מאחוריה. היא עמדה על כך שלא היו אירועי אלימות, אם כי "אולי [העורר] דחף אותי וזהו".

31. ג' נחקר לפני חוקר נוער ביום 11.6.2020. בסיכום החקירה נאמר כי הוא שלל כל אלימות כלפיו. כאשר נשאל אם מישהו בבית נתן לו מכה, אמר שלא זוכר. באשר לשכיבות הסמיכה שאילץ אותו העורר לבצע, טען כי עשה כן מרצונו. בנוסף קיים תמליל חקירתו מאותו יום ובו סיפר בין היתר כי שמע את אביו צועק על אחותו ב' ועל כך שב' סיפרה לו כי אביו נתן לה סטירה.

32. העורר נחקר במשטרה שלוש פעמים. ביום 11.6.2020 (שעה 13:18); ביום 15.6.2020 (שעה 18:32); וביום 18.6.2020 (ללא ציון שעה). בחקירתו הראשונה הכחיש מעורבות כלשהי בסמים. הוא אישר כי נתן לב' בהיותה ילדה מכות "בטוסיק", אך לא יותר מכך. כן הכחיש ביצוע מעשים מגונים בא'. בחקירתו השנייה, כשנשאל על הכאת ילדיו או על כל דבר שהיה עלול להוביל למתן תשובה מפלילה בנושא זה, שמר על זכות השתיקה. כאשר נשאל על ביצוע המעשים המגונים כלפי א' השיב בשלילה. וכאשר נשאל על פרטים באותם אירועים, שמר שוב על זכות השתיקה. בחקירתו השלישית, למרות שניתנה לו האפשרות לתת גירסה לגבי כל ההאשמות המיוחסות לו, התמיד בשתיקתו לאורך כל החקירה ושמר על זכות השתיקה.

33. המסקנה המתבקשת מכל האמור ותוך יישום המבחנים שפורטו לעיל, היא כי קיימות ראיות לכאורה לביסוס

האישומים המיוחסים לעורר. כפי שנראה גרסתן של המתלוננות, ובמיוחד גרסתה של א' כפי שנמסרה למשטרה, אינן עומדות בגפן. עצם הגשת התלונה על ידי א' למשטרה היא תולדה של התרשמות מפקדה מהמצוקה בה הייתה שרויה נוכח מה שסיפרה לה ב' על מעלליו של העורר באמצעות הסרטון. התרשמות גורמי הטיפול מא' מוסיפה נופך משמעותי ביותר לביסוס אמיתות גרסתה של א', והעובדה שהסובבים אותה התרשמו כנותה, מהווה נדבך נוסף בעניין זה.

34. מעבר לכך, יש להוסיף את שתיקתו "הרועמת" של העורר בחקירתו במשטרה לאחר שהוטחו בפניו גרסת המתלוננות. שתיקה מעין זו בחקירה משמשת אף היא חיזוק לראיות התביעה. בחירת העורר לשתוק במהלך החקירה אינה עולה בקנה אחד עם חפותו. ההנחה היא שאדם חף מפשע יחפוץ למסור גרסה לשם הפגת החשדות המועלים נגדו. על כן, בהיעדר טעמים סבירים ומשכנעים להחלטתו לשמור על זכות השתיקה, תהווה השתיקה ראיית חיזוק לראיות נגדו, גם הנסיבתיות שבהן (וראו: עניין אבו עסא, פסקה 17). הדבר תקף לצורך הרשעה של נאשם, ומקל וחומר תקף גם לצורך הכרעה בשאלת קיומן של ראיות לכאורה בשלב המעצר עד תום ההליכים (וראו: בש"פ 6293/18 אבו סרחאן נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (3.10.2018)); בש"פ 7129/15 מדינת ישראל נ' גפני, פסקה 15 (28.10.2015)). בענייננו, העורר אף לא סיפק כל הסבר מניח את הדעת לשתיקתו בחקירה. על כן, כאמור, שתיקתו עומדת לו לרועץ ותומכת בקיומה של תשתית ראייתית נגדו.

35. אכן, כפי שהצביע בא-כוח העורר בטיעונו, אמן של הבנות ד', לא עמדה לימין באופן מלא ונתנה גרסה מתונה בהרבה על אודות מעשיו של העורר. ברם, לא זו בלבד שבתחילת חקירתה במשטרה העמידה פנים שגרסת בנותיה בדויה ואילו בהמשך הודתה בגרסתן במקצת, אלא שיכולות להיות לעמדה מגוננת זו של האם על העורר הסברים המתקבלים על הדעת והשכיחים בקרב נשים שנפלו בעצמן קרבן להתעללות בני זוגם (וראו בעניין "תסמונת האישה המוכה": ע"פ 2454/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 34 (21.4.2013)); בש"פ 7759/17 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 21 (16.10.2017)); בש"פ 5929/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (30.7.2017)). בכל מקרה, דיו לעניין זה שעתו בתיק העיקרי.

36. אכן, הבן ג' לא ראה במעשיו של העורר כלפיו כעונש. יתכן שכך. בית המשפט המחוזי אף לקח עניין זה בחשבון ובשל התייחסות הבן למעשי אביו, לא לקח את המיוחס לעורר כלפי בנו בחשבון שיקוליו. אולם מכך עד כדי הסקת מסקנה המבוקשת על ידי בא-כוח העורר, שבאותה מידה יש להתעלם מגרסאות המתלוננות בשל גרסת האם הסותרת אותן, המרחק רחוק כמזרח ממערב. בעניין זה יש אף להדגיש כי בניגוד לטענת בא-כוח העורר אין המדובר בהעדפה פסולה של אימוץ עמדת המשיבה על פני עמדת העורר. כאמור, בשלב הזה אין מעמידים את ראיות התביעה אל מול הראיות העשויות להועיל לנאשם ותרים אחר ספק סביר באשמתו. בשלב זה תרים אחר ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של הנאשם תוך בדיקה אם הנאשם הצליח להצביע על פגמים מהותיים במערך הראייתי של התביעה (וראו בעניין זה לאחרונה: בש"פ 5544/20 מדינת ישראל נ' דאוד, פסקה 12 (16.8.2020)); בש"פ 3144/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (7.6.2020)). לא זהו המקרה שלפנינו.

37. ולבסוף לעניין טענת בא-כוח העורר כי המעשים המיוחסים לעורר אינם מהווים עבירות פליליות, כי אם הבעת עמדה חינוכית. סעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 קובע כי "העושה בקטין או בחסר ישע מעשה התעללות גופנית, נפשית או מינית, דינו מאסר שבע שנים" ואם "העושה אחראי על קטין או חסר ישע, דינו מאסר תשע שנים". בית משפט זה קבע את המבחנים לקיומה של העבירה במסגרת ע"פ 7704/13 מרגולין נ' מדינת ישראל (8.12.2015), כדלקמן:

"חשוב לתת סימנים בעבירת ההתעללות, בשל העדר הגדרה של המחוקק וכדי לסייע לבית המשפט להכריע במקרה הגבולי והחדש. ניתן להתרשם שאף הפסיקה צעדה בנתיב זה. נפסק כי קיומם של סימנים שונים יכול ללמד על התעללות, על אף שהעדרו של אחד או כמה מהם אינו שולל את התרחשותה. ראשון, התעללות מאופיינת בפוטנציאל לגרימת סבל או נזק לקורבן. סבל זה נבחן מנקודת מבט של המתבונן מן הצד, ולא דווקא מנקודת מבטו של הקורבן - אשר פעמים רבות תלוי בנאשם ומאמץ את נקודת מבטו הפסולה [...] שני, התנהגות המאופיינת באכזריות, בהטלת אימה משמעותית על הקורבן, בביזוי, השפלה או דיכוי [...] שלישי, לעיתים קרובות תאופיין התעללות בסדרת מעשים מתמשכת. במקרה כזה, יתכן שכל מעשה כשלעצמו אינו עולה לכדי התעללות, אולם הצטרפותם יכולה להפכם לכזו [...] רביעי, מידת פער הכוחות, יחסי התלות וטיב הקשר בין הקורבן לנאשם, מהווה שיקול רלוונטי [...] חמישי, פעמים רבות מטרת ההתעללות היא להטיל את מרות המתעלל על קורבנו, להענישו או להפחידו [...]. שישי, עוצמת חוסר הישע של הקורבן יכולה להוות אינדיקציה נוספת לקיומה של התעללות. כך, לדוגמא, צוין כי "אינה דומה הכאת ילד בן שנים עשרה להכאת ילד בן שנתיים" (ע"פ 6274/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 293, 303 (2000)). רשימה זו אינה סגורה וממצה. היא מצביעה על כיוון לאיתור מקרי ההתעללות." (פסקה 8 לחוות דעתו של השופט נ' הנדל).

יישום מבחנים אלו מוביל למסקנה כי על פני הדברים, בהתחשב ברמה הלכאורית הנדרשת בשלב זה, המעשים המיוחסים לעורר בענייננו הם בבחינת התעללות. ראשית, היו במעשיו פוטנציאל לגרימת נזק וסבל מנקודת מבט אובייקטיבי. זאת גם בהתייחס לבן הקטין ג' אשר לא ראה על פני הדברים במעשי אביו כלפיו התעללות; שנית, ההתנהגות הייתה מאופיינת בלא מעט אכזריות ובהטלת אימה על בני המשפחה; שלישית, מדובר לפי הטענה במסכת ארוכת שנים ומתמשכת; רביעית, היו יחסי תלות בין בני המשפחה לעורר; חמישית, גם לפי גרסתו של העורר, כל אשר עשה לילדיו עשה כדי לחנכם ולהענישם על מעידותיהם; ושישית, עוצמת מעשיו של העורר הייתה בלתי מבוטלת.

38. ובשולי הדברים, אציין כי לא ירדתי לסוף דעתו של בא-כוח העורר כי העבירות המיוחסות לעורר התיישנו. התאריך המוקדם ביותר המצוין בכתב האישום הוא שנת 2012 וכתב האישום הוגש בחודש יוני 2020, היינו בחלוף 8 שנים. הואיל וכל העבירות המיוחסות לעורר מוגדרות כפשע, הרי שתקופת ההתיישנות של עבירות אלו לפי סעיף 9(2) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, היא 10 שנים.

39. למסקנה אפוא, לא ראיתי מקום להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי בעניין הקביעה שקיימת תשתית ראייתית המבססת ברמה הנדרשת את האישומים המיוחסים לעורר. ומכאן לבחינת חלופת המעצר.

חלופת המעצר

40. כאמור טענותיו של בא-כוח העורר הן בתמצית כך: כי לא היה מקום לקבלת תסקיר מעצר מכיוון שצפה

מראש כי לא תינתן המלצה חיובית על העורר; כי שירות המבחן הסיק מסקנות המבוססות על נתונים שלא היה מקום להתחשב בהם, דוגמת אי קבלת אחריות על ביצוע המעשים המיוחסים לעורר, שעה שהעורר עומד על חפותו; כי לא היה כל מקום לפסול את המפקחים שהוצעו על ידי העורר; וכי בית המשפט מוטה לטובת התביעה ואימץ את המלצת שירות המבחן ללא סינון הממצאים שלא היה מקום להסתמך עליהם, והוא שלל את חלופת המעצר שהוצעה על ידי העורר מטעמים לא רלוונטיים.

41. עיון בתסקיר המעצר מיום 13.8.2020 מגלה פנים אחרות על אודות העורר מהתמונה שביקש בא-כוחו ללמד עליו. ראשית פירט שירות המבחן את גישתו החינוכית של העורר שהוא עצמו תאר, כי התנהל כלפי ילדיו באופן נוקשה עם "צרכי שליטה מוגברים מולם, כשדבריו נסוג לדפוסי אלימות מילולית והבעת כוחניות" כלפי הילדים. בפרק הערכת הסיכון שבתסקיר תואר כי ההתרשמות ממנו הייתה כי קיימת אצלו נוקשות מחשבתית ועמדות פטריארכליות, כמו גם קושי להתמודד במצבים בהם בני משפחתו לא נענים לסמכותו ודרישותיו. במצבים אלו הוא צובר תחושות תסכול ופגיעה בדימויו הגברי והאבהי, תוך שהתקשה לווסת רגשותיו ופועל באופן אימפולסיבי. ההערכה לגביו הייתה כי קיים סיכון משמעותי להמשך התנהלות אלימה במסגרת המשפחתית. באשר להתאמת המפקחים שהוצעו על ידי העורר, נקבע כי הם לא נערכו לתפקיד הפיקוח לאורך זמן ונוכח שלילת כל סיכון במצבו של העורר או אפשרות כי נהג באלימות, יתקשו לזהות גורמי סיכון במסגרת מעצר הבית וכן למנוע השפעה אפשרית שלו על ילדיו. בשים לב לאמור לא ניתנה המלצה על שחרור ממעצר. לא נאמר דבר וחצי דבר על כך שעמידתו של העורר על חפותו נלקחה בחשבון. כך גם לא נאמר כי תנאי לאימוץ הצעת העורר לחלופת המעצר בצל זוג חבריו הוא כי הם יכירו באשמתו. מה שנאמר הוא, כי המפקחים המוצעים מתקשים להעלות כלל על דעתם את אשמתו של העורר, דבר שיקשה עליהם לזהות מבעוד מועד סימנים (גורמי סיכון) שיתגלו אצל העורר, דבר העומד בגרעין תפקידם כמפקחים. בעניין זה, לא מצאתי כל דופי בהתנהלות שירות המבחן או קושי מובנה בהערכתו על אודות התאמת החלופה המוצעת בנסיבות העניין.

42. ובאשר לעצם התנגדות העורר לקבלת תסקיר בעניינו. הזמנת תסקיר מעצר היא עניין שבשיקול דעת בית המשפט. כשם שאין מקום להזמין תסקיר מעצר כאשר הדבר לא יקדם את יכולתו של בית המשפט להחליט בסוגיית המעצר (בש"פ 2740/18 אזולאי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (16.4.2018)); כך נכון להזמין תסקיר מעצר במקרה בו הוא עשוי לסייע לבית המשפט להחליט בדבר (בש"פ 7677/19 ססונוב נ' מדינת ישראל (19.11.2019)); בש"פ 144/19 קנפו נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (8.1.2019)). לשם קבלת ההחלטה בדבר הזמנת תסקיר, בית המשפט אינו זקוק להסכמת הנאשם והוא אינו חייב לשעות להתנגדותו להזמנת תסקיר (בש"פ 577/18 אבו סבית נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (19.1.2018)). אכן בדרך כלל התנגדות נאשם להזמנת תסקיר נובעת מפרק הזמן החולף עד להגשת התסקיר בהיותו נתון במעצר. ואולם שיקול דעת בית המשפט אינו מצטמצם כאשר התנגדות הנאשם לתסקיר נובעת מחששו לתוכנו. אדרבה, ישנן רגליים לסברה, כי מקום שבו קיים לנאשם חשש מעין זה, מוטב לבדוק מניין החשש נובע, ושמה הדבר מהווה כשלעצמו נימוק להזמנת תסקיר.

43. ונחזור על מושכלות יסוד. תסקיר שירות המבחן מהווה אמנם כלי עזר חשוב ומשמעותי, אך בסופו של דבר מדובר בהמלצה שאימוצה כפוף לשיקול דעתו של בית המשפט (בש"פ 8636/19 צ'רוינסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (13.1.2020)); בש"פ 6145/16 אבו חצירא נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (15.9.2016)); בש"פ 5309/05 צמח נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (29.6.2005)). על כן בית המשפט אמנם אינו כבול להמלצות שירות המבחן, וההכרעה הסופית באשר למעצר נאשם או שחרורו לחלופת מעצר היא בידו. ואולם על בתי המשפט לתת משקל נכבד לממצאים ולהמלצות שירות המבחן לעניין הערכת מסוכנות (בש"פ 397/15 מורדי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (28.1.2015)); בש"פ 3386/07 מדינת ישראל נ' אשד, פסקה 13 (18.4.2007)); בש"פ 3617/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה

12(28.5.2014); בש"פ 3081/15 ישראל נ' רגבי, פסקה 8 (7.5.2015)). אף הודגש בפסיקה כי ככלל לא יסטה בית המשפט מהמלצה שלילית של שירות המבחן אלא אם כן קיימים נימוקים כבדי משקל המצדיקים זאת (בש"פ 6277/16 מדינת ישראל נ' ששון, פסקה 21 (12.9.2016); בש"פ 4289/18 סיאד נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (17.6.2018); בש"פ 2444/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (23.4.2020)). בענייננו כאמור, שירות המבחן לא המליץ על שחרור העורר ואיני רואה מקום להתערב במסקנה זו.

44. בנסיבות העניין, גם אין בטענת העורר כי שירות המבחן לא היה רשאי לזקוף לחובתו את עמדתו כלפי האישומים, כדי לסייע לו (השוו: בש"פ 9438/12 סולטאן נ' מדינת ישראל (13.1.2013)). זאת שכן, ההמלצה נסמכה על ממצאים שונים, ביניהם התרשמותו של שירות המבחן ממעמדו של העורר בקרב בני משפחתו דבר שאינו קשור להכחשתו את המעשים (והשוו: עניין פלוני, פסקה 41).

45. ובאשר לטענת העורר בדבר הטיית בית המשפט לשלילת המפקחים. עיון בהחלטת בית המשפט מיום 24.8.2020 מגלה כי ההחלטה ניתנה בשים לב בעיקר לכך שבית המשפט לא רחש אמון בעורר והביע חשש כאמור שהוא ישבש את הליכי המשפט על ידי יצירת קשר עם המתלוננות וניסיון להניאן ממתן עדות נגדו. את זאת הסיק בית המשפט לא רק על בסיס ממצאי התסקיר, כי אם על פי ניסיון העבר עם העורר אשר יצר קשר עם המתלוננות. היסק זה נתמך אף במעשי האם אשר תומכת בעמדת העורר וניסתה לשכנע את א' "לרכך" את תלונותיה כלפיו (מזכר השוטר אריאל ספטי מיום 15.6.2020). בתיק החקירה גם קיימים תימוכין למסקנה זו. למשל, גם שלילת המפקחים לא נעשתה בשירות. אכן בא-כוח העורר מלין על כך שבית המשפט שלל את המפקחים משום שאחד מהם צחק למשמע השאלות שהופנו אליו. לטענתו בית המשפט לא הבין כהלכה את הצחוק שלא נבע מזלזול כי אם מאופיו האיתן של המפקח. ייתכן כי אכן קיימים הסברים שונים להתנהגות אדם על דוכן העדים שעה שנשאל שאלות על ידי בית המשפט או על ידי מי מבא-כוח הצדדים וייתכן כי בית המשפט לא עמד במקרה זה על משמעות הדברים כהווייתם. ברם, אין תחליף להתרשמות הבלתי אמצעית של בית המשפט מהמפקחים (בש"פ 5642/18 חג'אני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (9.8.2018)) ואין מקום במסגרת זו לפקפק במסקנותיו.

46. ולבסוף, לעניין מצבו הרפואי של העורר. הוגש לעיוני אישור רפואי מיום 25.8.2020 מטעם רופא מרפאת בית מעצר הדרים, המפרט את מצבו הרפואי של העורר. באישור נאמר כי כל תלונותיו של העורר נבדקו. לגבי חלקן לא נמצאו ממצאים רפואיים. לגבי חלקן לא נמצאה עדות רפואית. ולגבי חלקן לא הומצא תיעוד רפואי תומך. אף נאמר כי העורר מבצע כל היום פעילות גופנית אקטיבית ואינו שותה מספיק מים, דבר שחשוב להקפיד עליו במיוחד לאדם הטוען שסובל מאבנים בכליות וכאבי ראש. מכאן אפוא כי אין בטענות בדבר מצבו הרפואי של העורר כדי לשנות מהמסקנה אליה הגעתי כאמור.

אשר על כן הערר נדחה. כפי שקבע בית המשפט המחוזי, לאחר העדתן של המתלוננות על דוכן העדים במסגרת התיק העיקרי, יתכן שיהיה מקום לשקול מחדש את תנאי המעצר תוך שתיבחן חלופה מתאימה, ככל שתוצע. עוד חזון למועד.

ניתנה היום, ג' בתשרי התשפ"א (21.9.2020).

ש ו פ ט

עמוד 13
